

funkciju bira Visoki savet sudstva. Ovo rešenje je temeljno kritikovano jer je očigledno da je prvi „filter“ ulaska sudija u sistem upravo odobravanje ili dopadanje kandidata vladajućoj većini. Slično ili još gore je sa tužiocima – njih na funkciju predlaže Vlada Srbije, a bira Narodna skupština. Tužioci nemaju čak ni mogućnost izbora na stalnu funkciju, već svakih šest godina, koliko im traje mandat, strepe od političke procene svog rada.

Upravo zbog ovakve situacije, Srbija se odlučila da temeljno izmeni način izbora sudija i tužilaca. U okviru poglavlja 23 evropskih integracija, posvećenog pravosuđu i osnovnim pravima građana, dogovoreno je da politička tela, pre svega Narodna skupština i Vlada, budu isključene iz postupka izbora.

Nacrt ustavnih izmena, koje gotovo godinu i po dana priprema Ministarstvo pravde, izbor sudija i tužilaca izmešta iz Vlade i Narodne skupštine u posebna sudska i tužilačka tela (Visoki savet sudstva i Visoki savet tužilaca). Međutim, predloženi nacrt predviđa da se krug kandidata za sudske i tužilačke funkcije ubuduće suzi isključivo na one koji su prošli posebnu obuku u obrazovnoj instituciji – Pravosudnoj akademiji.

U prilično ograničenom medijskom prostoru posvećenom ustavnim promenama ipak se zahuktala polemika – da li je u pitanju pokušaj uspostavljanja garancija znanja za buduće sudije i tužioce ili samo još jedan manevar zakonodavne i izvršne vlasti kojim se zadržava mogućnost odlučivanja o personalnom sastavu pravosudnih organa.

Da je u pitanju poslednje, odnosno pokušaj zadržavanja monopola odlučivanja o izboru sudija i tužilaca, govori nekoliko okolnosti.

Pre svega, treba napomenuti da su dosadašnji uslovi za izbor obuhvatali državljanstvo Srbije, završen pravni fakultet, položen pravosudni ispit, posedovanje dovoljnog radnog iskustva budućeg sudije ili tužioca, kao i ispunjavanje dodatnih uslova – stručnosti (teorijskog i praktičnog znanja), osposobljenosti (posedovanja veština) i dostojnosti kandidata (moralnih odlika). Nacrtom ustavnih amandmana svemu ovome se dodaje još i uslov „završene obuke u Pravosudnoj akademiji“.

Ovakvim predlogom se budućnost domaćeg pravosuđa gradi na principu isključivanja kandidata koji poseduju potrebno znanje, veštine i moralne odlike, ali nisu završili obuku u Pravosudnoj akademiji. Centralno pitanje izbora sudija i tužilaca bi moralo biti – da li kandidat ispunjava uslove za izbor? Način sticanja ovih uslova mora ostati sporedan. Nije važno da li je kandidat uslove stekao radeći godinama kao sudijski ili tužilački pomoćnik, kao advokat, radnik u državnoj upravi ili na neki sasvim drugi način. Ukoliko ispunjava uslove, on bi morao imati mogućnost kandidovanja.

Da predlog sužavanja kruga budućih kandidata na one koji su završili obuku na Pravosudnoj akademiji služi nekim drugim ciljevima, a ne izgradnji stručnog pravosuđa, govori i činjenica da je prema predloženom nacrtu ustavnih amandmana Pravosudna akademija definisana kao samostalna, ali sa upravljačkim organima koji odražavaju sastav Visokog saveta sudstva i Visokog saveta tužilaca. To znači da će Pravosudnom akademijom većinski upravljati predstavnici zakonodavne i izvršne vlasti u odnosu na predstavnike sudstva i tužilaštva (11:9 glasova). U upravljačkom sastavu možemo očekivati čak i ministra pravde.

Dodatno je zabrinjavajuće što Pravosudna akademija i njena obuka nisu otvorene za sve kandidate. Broj onih koji sebi mogu obezbediti „ulaznicu“ za Pravosudnu akademiju ograničen je kako ukupnim godišnjim brojem polaznika, tako selekcijom na prijemnom ispitu. Upravo zbog ove dve okolnosti, utemeljena je primedba da se prethodni odabir kandidata iz Narodne skupštine seli upravo u Pravosudnu akademiju.

Mnoga važna pitanja o funkcionisanju Pravosudne akademije ostaju nerešena i prepuštena budućim i nepoznatim zakonskim rešenjima. Primera radi – prema važećem zakonu o